

Тема: Інструктаж за змістом занять і організації робочого місця, охорона праці. Журнал-ордерна форма бухгалтерського обліку.

Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку на сьогодні залишається однією з найпоширеніших. Проте останніми роками велика кількість змін в обліку, припинення централізованого забезпечення бланками облікових реєстрів, невідповідність змісту облікових реєстрів системі записів господарських операцій в них, яка швидко змінюється, призвели до того, що рівень та ефективність застосування журнально-ордерної форми значно знизилась. Цьому сприяло також введення податкового обліку.

Практичне застосування журнально-ордерної форми обліку в зв'язку з переходом на нову облікову політику не розроблено і корективи не вносились.

Із впровадженням в облікову практику нового Плану рахунків бухгалтерського обліку, де докорінно змінено його структуру і зміст, використання старих облікових реєстрів у низці випадків взагалі неможливе.

Отже, перед нами стоїть нелегке завдання розглянути журнально-ордерну форму обліку у всіх її різноманітних аспектах.

Наша робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаної літератури.

Історія розвитку форм бухгалтерського обліку

В умовах розвитку товарного виробництва виникла гостра потреба в обліку руху товарів, грошей, розрахунків. З розвитком торгівлі у Середземномор'ї у 1494 році італійський вчений-математик Лука Пачолі описав у своїй роботі "Трактат про рахунки і записи" форму бухгалтерського обліку, яка складалася з взаємопов'язаних облікових реєстрів: пам'ятної книги, журналу і головної книги. У пам'ятну книгу записувались господарські операції у момент їх здійснення. Ці записи робились власником підприємства, або довіреною особою. Записи в цій книзі заміняли ведення первинних документів.

З пам'ятної книги господарські операції записувались в журнал у хронологічному порядку з відміткою кореспондуючих рахунків. Щоденно з журналу господарські операції записували в Головну книгу за аналітичними рахунками. На підставі Головної книги періодично, як правило, один раз на рік складали баланс. Цю форму називали староіталійською. Отже, в кінці XIV століття Лукою Пачолі вперше було описано книжкову форму обліку. Вона задовольняла потреби купців і дрібних товаровиробників.

З розвитком промисловості, торгівлі, збільшенням кількості господарських операцій з веденням обліку не могла справитися одна людина. Виникає потреба розподілу праці і удосконалення діючої форми обліку. Більш досконалу форму обліку описав у 1688 році Ф. Чаратті. В літературі вона відома під назвою „Нова італійська форма обліку”. Відрізняється ця форма від староіталійської тим, що тут забезпечується відокремлення синтетичного і аналітичного обліку і вводяться первинні документи.

Кожна господарська операція оформлялась документами, які реєструвались у хронологічному порядку в журналі з відзначенням кореспондуючих синтетичних рахунків. Журнал новоіталійської форми відрізняється від попереднього журналу тим, що записи в ньому проводяться на підставі документів і відміткою синтетичних, а не аналітичних рахунків.

Після запису в журналі господарські операції заносились у Головну книгу також по синтетичних рахунках. Одночасно на підставі первинних документів господарські операції записуються в допоміжні книги за аналітичними рахунками, які відкриваються до кожного синтетичного рахунка.

Щомісячно з Головної книги складалась оборотна відомість по рахунках синтетичного обліку, а за даними допоміжних книг (відомостей) - оборотна відомість по рахунках аналітичного обліку. Підсумки відомостей порівнювались для встановлення повноти записів.

Починаючи з XVIII століття ця форма стає основною в більшості розвинених країн і пізніше її принципи побудови були покладені в основу наступних форм бухгалтерського обліку, її основним недоліком була наявність одного журналу, що із збільшенням облікової роботи не сприяло здійсненню розподілу праці.

Наступною більш досконалою є німецька форма обліку, її зміст вперше охарактеризував в 1774 році Фрідріх Гельвіг. Важливою особливістю цієї форми в порівнянні з попередніми є те, що тут в окремий реєстр виділена касова книга. Крім цього прогресивним є використання записів, а не дублювання, так як записи в журналі підсумовувались. І підсумки записувались в Головну книгу.

В економічній літературі виділено ще французьку форму обліку. суть якої полягає в тому, що реєстрація господарських операцій відбувається в багатьох журналах (в той час в 5 журналах). Це нововведення сприяло поділу праці облікових працівників. Цю форму ще називають багато журнальною.

Розвиток виробництва, торгівлі в Західній Європі в кінці XVIII століття сприяв вдосконаленню діючих на той час форм обліку. Відбувся не тільки розпад єдиного журналу реєстрації господарських операцій, але і інтеграція

журналу. Головної книги, оборотної відомості. Хронологічні і систематичні записи проводились в журнал-головній, який виконував функції журналу. Головної книги і оборотної відомості. Так виникла журнал-головна форма обліку. Автор цієї форми Е.Дегранж (1797р.).

Потрійна (російська) форма обліку в основному базується на тих же принципах, що і французька, однак має свої особливості. Назва форми походить від кількості рахунків, їх три: рахунок готівкових грошей, рахунок цінностей і рахунок власного майна. Кожний рахунок призначений для відображення окремого етапу руху засобів підприємства Г - Т - Т': Характерні особливості цієї форми вперше описав російський бухгалтер Ф.В. Єзерський у 1870 році.

З розвитком капіталізму, появою монополій, ростом малих підприємств виникла потреба розширення бухгалтерської інформації. Це привело до розширення бухгалтерії і поділу облікової праці. Так виникла інтегральна форма обліку. При цій формі обліку до кожного синтетичного рахунку відкривається відомість і журнал. У відомості записи робляться по дебету, а у журналі - по кредиту. Крім цього, у відомостях і журналах вказується кореспонденція рахунків. Це сприяє посиленню контрольних функцій обліку. Ця форма є різновидністю багатожурнальної і основою сучасних форм обліку.

Історія розвитку форм бухгалтерського обліку вказує на те що їх вдосконалення відбувалось шляхом розчленування хронологічного і систематичного записів, відокремлення синтетичного обліку від аналітичного, переходу від щоденних записів в реєстри синтетичного обліку до запису підсумкових даних аналітичного обліку один раз в місяць.

В перші роки ХХ століття на території України використовувались форми обліку, які враховували потреби товаровиробників і історичний рівень розвитку. Це - картково-ордерна, картково-копіювальна, контрольно-шахова.

При картково-ордерній формі обліку основним реєстром є картки-ордери (картки-рахунки), які виписувались на кожну господарську операцію під копірку в трьох примірниках. Перший примірник ордера прикладався до реєстру хронологічного обліку, другий і третій примірники прикладалися відповідно до картотеки аналітичного обліку по дебету і кредиту рахунків. Ця форма була дуже громіздка і трудомістка, через що не знайшла широкого застосування. На її основі було створено картково-копіювальну форму обліку. Суть її полягає в тому, що записи господарських операцій в хронологічному реєстрі синтетичного обліку і в систематичному реєстрі аналітичного обліку проводились одночасно копіюванням. Записи робились безпосередньо з документів, на яких ставився спеціальний штамп, де і вписувались кореспондуючі рахунки. За Головну книгу щоденно велась

контрольна відомість, яка забезпечувала групування записів всередині кожного рахунка за кореспондуючими з ним рахунками. Для перевірки синтетичного і аналітичного обліку складались групувальні відомості (листки), де відображались обороти з однаковою кореспонденцією рахунків.

Ця форма не знайшла широкого і тривалого застосування через її громіздкість, трудомісткість. На її зміну прийшла контрольно-шахова форма обліку. В цій формі обліку поєднуються елементи карткових і книжкових форм обліку. Ця форма обліку трансформувалась у меморіально-ордерну форму обліку, яка була узаконена у 1946 році.

На сьогоднішній день на підприємствах і організаціях України використовуються такі форми обліку: меморіально-ордерна (її різновидність Журнал-Головна), журнально-ордерна форма обліку, орієнтована на використання обчислювальної техніки. Остання форма обліку ще не регламентована державними законодавчими документами.

В 70-ті роки в обліковому процесі використовувались обчислювальні машини, які працювали на основі перфокарт і відповідно в цих умовах існувала таблично-перфокарткова форма обліку, пізніше таблично-автоматизована, комп'ютерна форми обліку.

Із перерахованих форм обліку видно, що в основі їх класифікації лежать різні принципи: назва країн, назва реєстрів, назва носіїв інформації, спосіб одержання реєстрів, назва виду електронних машин і інші.

Вказаний різнобій принципів становить інтерес тільки для вивчення історичного шляху розвитку форм обліку, а не для їх практичного використання.

На нашу думку, виходячи із змісту перерахованих форм обліку, враховуючи зміст і назву використовуваних зведених реєстрів обліку, їх можна звести до таких видів:

1. меморіально-ордерна (її різновидність журнал-головна);
2. журнально-ордерна;
3. таблично-автоматизована з різновидностями.

Із зміною поколінь обчислювальних машин відповідно і змінювались форми обліку, які базувались на їх використанні.

Меморіально-ордерна форма обліку сформована в 30-х роках ХХ століття. В ній знайшли втілення найбільш прогресивні елементи із раніше використовуваних форм обліку.

Суть меморіально-ордерної форми обліку полягає у групуванні первинних документів у групувальних відомостях і заповненням на їх основі меморіальних ордерів. У меморіальному ордері вказується зміст операції (оправдуючий документ), бухгалтерська проводка і сума операції.

Завершені меморіальні-ордера в хронологічному порядку реєструються в журналі, в якому вказується порядковий номер, дата заповнення і сума меморіального-ордера. Реєстраційний журнал забезпечує схоронність бухгалтерських документів і сприяє контролю за повнотою охоплення бухгалтерським обліком господарських операцій і відображення їх на синтетичних рахунках.

Після реєстрації меморіальних-ордерів проводиться запис бухгалтерських проводок в Головній книзі по дебету і кредиту відповідних рахунків. Для кожного синтетичного рахунку в Головній книзі відводиться розгорнутий лист. В лівій стороні листа проводяться записи по дебету відповідного рахунку в кореспонденції з кредитом інших рахунків. В правій - по кредиту рахунку в кореспонденції з дебетом інших рахунків. Кожна операція відображається в Головній книзі двічі: один раз по дебету з відміткою кредитового рахунку, другий - по кредиту з відміткою дебетового рахунку.

Взамін Головної книги часто використовують контрольню-шахову відомість. В цих випадках форму називають ще контрольню-шаховою.

Із Головної книги (контрольню-шахової відомості) підсумки дебетових і кредитових оборотів по окремих рахунках переносять до оборотної відомості по синтетичних рахунках, яка служить основою для складання балансу.

Для контролю за повнотою і правильністю зроблених записів підсумок реєстраційного журналу звіряється з підсумком оборотів у оборотній відомості.

Аналітичний облік при цій формі обліку ведеться на карточках, або в книгах по всіх рахунках паралельно синтетичному. На основі даних аналітичного обліку щомісячно складаються оборотні відомості по аналітичних рахунках в межах синтетичних. Підсумки оборотів і залишки в оборотній відомості по аналітичних рахунках звіряють з оборотами і залишком синтетичного рахунку.

Різновидністю меморіально-ордерної форми обліку є форма Журнал-Головна. Ця форма використовувалась у сільськогосподарських підприємствах.

Основною перевагою меморіально-ордерної форми обліку є її універсальність до умов роботи різних галузей економіки. Однак, ця форма обліку має ряд недоліків: заповнюються допоміжні документи (меморіальні-

ордера). проводиться дублювання записів у відповідних регістрах (меморіальні-ордера. оборотні відомості. Головна книга), відставання аналітичного обліку від синтетичного, розрахована на ручну працю.

Будова регістрів журнально-ордерної форми передбачає чітку систему взаємного контролю підсумкових показників, що одержувались в облікових регістрах. В них передбачається порядок розрахунку підсумків за місяць, при якому підсумки підраховувались по документах. на підставі яких здійснювались облікові записи, жорстка регламентація журналів-ордерів і відомостей

Оперативність

Дозволяє в значній мірі полегшити працю облікових працівників, знизити її трудомісткість, підвищити оперативність і достовірність даних бухгалтерського обліку

Недоліки

1. Непристосованість до комп'ютерної обробки даних

Ця форма обліку була розрахована на ручну працю. З журнально-ордерної форми важко перейти на комп'ютерну

2. Складна побудова регістрів

Мас складну будову окремих регістрів, різну структуру журнал - ордерів і відомостей

3. Високий рівень кваліфікації обліковців

Потребує досить високого рівня підготовки облікових працівників, відокремлення дебетових оборотів по рахунках в Головній книзі від кредитових (в журналах-ордерах), ускладнені форми ряду журналів-ордерів. які раніше пристосовувалися до раніше діючої складної і громіздкої звітності.

Домашнє завдання:

Зробити конспект, опрацювати його та вивчити рахунки.